

Література:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування: від 15.10.1985 р. оф.переклад. Дата оновлення: 16.11.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 04.09.2020).
2. Трояновський В.В. Європейська хартія місцевого самоврядування як фундамент розвитку місцевої демократії в державах Європи. С. 1–7. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej10/doc_pdf/Тroyanovsky.pdf.
3. Попова К. Теоретизація основ місцевого самоврядування в аспекті сучасних управлінських реформ *Ефективність державного управління*. 2016. Випуск 4 (49). Частина 1. С. 290–297.

ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Шамрай В. В.

доктор юридичних наук,

доцент кафедри конституційного права

Інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Основним джерелом конституційного права переважної більшості держав світу на сучасному етапі становлення та розвитку глобального (транснаціонального) конституціоналізму є конституція як нормативно-правовий акт найвищої юридичної сили в межах національної системи права. Загалом в світі чинними є більше 200 конституцій, а також існує понад 300 конституцій суб'єктів федерацій і автономних утворень [3].

Варто погодитись із позицією А. Т. Назарко, відповідно до якого джерело конституційного права являє собою створену або санкціоновану державою правову форму існування конституційно-правових норм, яка передбачена законодавством України [1].

Однак слід відзначити особливий статус Конституційного Суду України, який створений та функціонує на підставі основного закону держави.

Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених цією Конституцією випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції.

Термін «правова позиція» не має офіційного закріплення в Україні, але неодноразово вживався самим Конституційним Судом при посиланні на аргументацію у раніше прийнятих рішеннях. У статті 92

Закону України «Про Конституційний Суд України» законодавцем запроваджено категорію «юридична позиція КСУ» Юридична позиція Суду може міститися у мотивувальній та/або резолютивній частині рішення, висновку в ухвалах про відмову у відкритті конституційного провадження у справі та про закриття конституційного провадження у справі, постановлених Сенатом чи Великою палатою. Також необхідно відзначити, що Конституційний Суд може розвивати і конкретизувати юридичну позицію Суду у своїх наступних актах, змінювати юридичну позицію Суду в разі суттєвої зміни нормативного регулювання, яким керувався Суд при висловленні такої позиції, або за наявності об'єктивних підстав необхідності покращення захисту конституційних прав і свобод з урахуванням міжнародних зобов'язань України та за умови обґрунтування такої зміни в акті Суду [2].

П. Ткачук слушно відзначає, що правові позиції Конституційного Суду України – це результат його інтерпретаційної діяльності у формі висновків, роз'яснень, правових положень, доктрин, у яких міститься тлумачення неясного змісту закону, правова оцінка або правове визначення, суть правових уявлень і знань про вирішення конкретної ситуації, які є обов'язковими для всіх суб'єктів правовідносин [5, с. 21]. Ткачук виділяє ознаки правових позицій органу конституційної юрисдикції, до яких відносить: наявність правового висновку, у якому викладається правове розуміння органом конституційної юрисдикції норм, положень та принципів, встановлених Конституцією та законами України; нормативність, що характеризується невизначеністю дії у часі та неодноразовістю її застосування; присутність неявного смислу правової норми, що впливає з цілей самого тлумачення як процесу, що має на меті з'ясувати і роз'яснити цю норму; загальнообов'язковість, що полягає у їх обов'язковості до виконання та неможливості бути оскарженими [5, с. 22–23].

Т. Слінько розуміє правові позиції Конституційного Суду України як його правові уявлення (висновки) внаслідок тлумачення ним Конституції України та/або положень законів, інших нормативних актів у межах його компетенції, що мають загальний характер, усувають конституційно-правову невизначеність і є правовою підставою для прийняття остаточного рішення, викладеного у його акті [4, с. 6].

Рішення КСУ важливе значення, оскільки є джерелом конституційного права та мають важливе значення для сучасного розвитку державотворення. Враховуючи збільшення випадків використання органом конституційної юрисдикції правових позицій, варто наголосити на їх важливості та особливій правовій природі, що впливає на процедуру тлумачення нормативно-правових актів та норм міжнародних договорів, роль яких постійно зростає в період глобалізації та міждержавної інтеграції.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 2680-VIII . Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20191219>
2. Закон України «Про Конституційний Суд України» № 2136-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19/ed20170713>
3. Конституційне право України: прагматичний курс : Навчальний посібник / М. В. Афанасьева, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан та ін. – Одеса : Юридична література, 2017. – 256 с.
4. Слінько Т. М. Правові позиції Конституційного Суду України з питань діяльності судів загальної юрисдикції / Т. М. Слінько // Проблеми законності. – 2011. – Вип. 117. – С. 3–13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2011_117_3.
5. Ткачук П. М. Правові позиції Конституційного Суду України / П. М. Ткачук // Вісник Конституційного Суду України. – 2006. – № 2. – С. 10–21.
6. Федоренко В. Л. Конституція України: правова природа та законодавче забезпечення реалізації її положень в сфері прав людини / В. Л. Федоренко // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Драгоманова. – 2010. – № 3. – С. 6.